

Richard Penny ja Kaisa Penny

Isojen kysymysten ”iso yhteiskunta”

Tutkija Richard Penny (University of Southampton) ja Euroopan Demarinuorten (ECOSY) varapuheenjohtaja Kaisa Penny kirjoittavat Kalevi Sorsa -säätiön Impulsseja 2/2010 -artikkelissa ”ison yhteiskunnan” käsitteestä ja ideasta, jonka Iso-Britannian konservatiivipuolue on lanseerannut puheenjohtajansa David Cameronin johdolla. Onko iso yhteiskunta uudenlaisen politiikan moottori vai ainoastaan vanhaa ”thatcherismia” uusissa vaatteissa? Poliittisen kentän vasemmalla laidalla epäillään, että iso yhteiskunta on vain suoja, jonka varjolla Iso-Britannian sodanjälkeisen historian suurin julkisten menojen leikkauspaketti voidaan toteuttaa. Toisaalta vasemmiston suuri virhe olisi sivuuttaa ”iso yhteiskunta” pelkkänä höttöinä. Kalevi Sorsa -säätiön Impulsseja-artikkelisarjassa johtavat asiantuntijat ottavat kantaa ajankohtaisiin aiheisiin ja kiistakysymyksiin.

Jopa sen suurimmat kriitikot ovat sitä mieltä että ”Big Society” – tai ”iso yhteiskunta”¹- on ”suuri idea”. Niille jotka ottavat sen vakavasti – niin oikealla kuin vasemmallakin – se ei tarjoa vain mahdollisuutta merkittävään poliittiseen muutokseen, vaan myös ideologiseen muodonmuutokseen, joka voi tehdä konservatismille saman kuin mitä ”kolmas tie” teki sosialidemokratialle 1990-luvulla. Mutta ovatko tämän kaltaiset vertaukset osuvia? Onko iso yhteiskunta uudenlaisen politiikan moottori, vai vain vanhan politiikan uudet vaatteet? Ja voimmeko me edes sanoa varmuudella miltä iso yhteiskunta näyttäisi – vai onko koko konsepti, kuten jotkut väittävät, pelkkä poliittinen slogan, jolle etsitään epätoivoisesti merkitystä?

Aloittakaamme kuvauksella, jonka antoi sen äänekkäin kannattaja ja Iso-Britannian konservatiivien johtaja ja pääministeri, David Cameron:

”Sitä voi kutsua liberalismiksi. Sitä voi kutsua voimaannuttamiseksi. Sitä voi kutsua vapaudeksi. Sitä voi kutsua vastuuksi. Minä kutsun sitä isoksi yhteiskunnaksi... suuri kulttuurillinen muutos jossa ihmiset kodeissaan, naapurustoissaan, työpaikoillaan... eivät aina käänny virkamiesten, paikallisviranomaisten ja hallituksen puoleen saadakseen vastauksia ongelmiinsa vaan sen sijaan tuntevat itsensä sekä vapaiksi, että riittävän vahvoiksi auttaakseen itseään ja omia yhteisöjään. Kyse on siitä, että ihmiset perustavat uusia, upeita kouluja. Yritykset auttavat ihmisiä kouluttautumaan töihin. Hyväntekeväisyysjärjestöt kuntouttavat

---

¹ Käytämme tässä tekstissä termiä ”iso yhteiskunta” suorana käännoksenä alkuperäisestä termistä ”Big Society”. Se ei ole yhtä napakka kuin alkuperäinen, mutta toisaalta haluamme välttää ongelmia joita esim. ”suuri yhteiskunta” -versio toisi (vrt. Great Society built by Great Generation, Yhdysvalloissa käytetty termi toisen maailmansodan jälkeisen sukupolven rakentamasta yhteiskunnasta). Samalla iso yhteiskunta sopii paremmin myöhemmin tekstissä käsiteltyyn Big State vs Big Society tematiikkaan.

rikollisia. Kyse on vapautumisesta – suurimmasta, dramaattisimmasta vallan uusjaosta Whitehallin [hallituksen sijainti] eliiteiltä kadun miehille ja naisille.”²

Tässä yhdessä kappaleessa, joka on poimittu Cameronin puheesta jonka tarkoitus oli myydä iso yhteiskunta äänestäjille, on nähtävillä kaikki tärkeimmät ison yhteiskunnan herättämät kysymykset. Joillekin se näyttää rokkeena ja radikaalina, jopa liian radikaalina monille konservatiiveille. Toiset taas näkevät vain vanhat konservatiiviset vastuun arvot uudelleen paketoituna vasemmistolaiseen voimaantumisen kieleen. Osa väittää, ettei mitään suurta ideaa olekaan, on vain yritys yhdistää monenkirjavat politiikat ja ajatukset yhden sloganin alle, ilman että niistä muodostuu yhtenäistä, selkeää suunnitelmaa hallitukselle tai viestiä äänestäjille.

Ison yhteiskunnan suurin ongelma on epäilyksettä sen sisällössä. Se mikä on kaiken kiinnostavinta tässä ideassa – se että se kokoaisi brittiläisen politiikan “radikaalin keskustan” yhteen – on myös sen suurin heikkous. Mikä tahansa yritys koota yhteen elementtejä viktoriaanisesta konservatismista, thatcheriläisestä talouspolitiikasta, emansipatorisesta sosialismista ja liberalistisesta individualismista kohtaa väistämättä vaikeuksia pyrkimyksissään muodostaa konkreettisia tavoitteita. Toistaiseksi lista ison yhteiskunnan nimissä aloitetuista projekteista ei olekaan järin inspiroiva. Se nojaa enimmäkseen erilaisiin suunnitelmiin luoda paikallista omistusta erilaisiin palveluihin, toistaiseksi lähinnä pubeihin. Ajatuksen tasolla on myös muita, lupaavampia, ajatuksia. Ruotsista kopioitu malli vanhempien johtamista kouluista on kerännyt paljon kiinnostusta. Poliittisen vallan jako paikalliselle tasolle ja vaaliuudistus ovat kaksi muuta esimerkkiä jotka on toivotettu tervetulleiksi. Jopa joitakin vasemmistohenkisiä aloitteita on esitetty. Hoitohenkilökunnan saatetaan sallia luoda osuuskuntia ja ottaa sairaalansa hallintaansa niiden kautta. Kokenut konservatiivi niputtaa nämä esitykset mediassa hyvin yhteen toteamalla: “‘Iso yhteiskunta’ on idea, ei suunnitelma”. Kysymys kuuluukin: mihin tämä idea meitä vie, ja mikä sen varsinainen tarkoitus on?

Poliittisen kentän vasemmalla laidalla monille vastaus tähän on yksinkertainen: Iso yhteiskunta ei ole juuri muuta kuin kangastus. Epämääräisyys on tarkoituksellista ja motiivit sen takana ovat kyseenalaisia. Pääasia on tarjota ideologista suojaa, jota konservatiivijohtoinen hallitus tarvitsee viedäkseen läpi Britannian suurimman julkisen talouden leikkausohjelman toisen maailmansodan jälkeen. Se sallii hallituksen leikkaavan enemmän ja laajemmalla nojautuen lupaukseen palveluiden säilymisestä vapaaehtoisin voimin hyväntekeväisyyden toimesta. Se pehmentää köyhimpiin kansanosiin pahiten kohdistuvien leikkausten herättämää vihaa jalostamalla ajatusta siitä, että “olemme kaikki samassa veneessä”. Samalla se tarjoaa positiivista, lähes iloista sosiaalista sanomaa negatiivisuuden täyttämässä talousmaisemassa. Tämä kangastusteoria summaa ison yhteiskunnan toimimattomana vastineena hallituksen leikkaamille palveluille – vastineena, jota ei myöskään ollut koskaan tarkoitettu enemmäksi.

Tässä arviossa on varmasti myös perää. Isoa yhteiskuntaa on viime viikkoina yllättäen tuettu monien ennen skeptisten konservatiivien toimesta, juuri leikkauslistojen julkistamisen alla. Tämä aiheuttaa vähintään

---

² “You can call it liberalism. You can call it empowerment. You can call it freedom. You can call it responsibility. I call it the Big Society...a huge culture change where people in their homes, in their neighbourhoods, in their workplace...don’t always turn to officials, local authorities or central government for answers to the problems they face but instead feel both free and powerful enough to help themselves and their own communities. It’s about people setting up great new schools. Businesses helping people getting trained for work. Charities working to rehabilitate offenders. It’s about liberation –the biggest, most dramatic redistribution of power from elites in Whitehall to the man and woman on the street.” Puhe Liverpoolissa, 19.7.2010.

aiheellista epäilyä. Samaan aikaan julkaistut leikkaukset itsessään näyttävät kaivavan maata ison yhteiskunnan tavoitteiden alta merkittäväällä tavalla. Julkisen asuntotuotannon rahoitusta, nuorisotyöllisyyteen tarkoitettuja varoja ja jopa vapaaehtoistyön rahoitusta leikataan rajusti. Monet riippumattomat taloustutkijat ovat todenneet budjetin olevan regressiivinen. Ne vähät varat, jotka on suunnattu ison yhteiskunnan projekteihin, ovat suoraan muilta samankaltaisilta projekteilta pois. Jos Iso-Britannian valtionvarainministeriön menoarvion (*HM Treasury Comprehensive Spending Review*) tarkoitus oli luoda iso yhteiskunta ison valtion tilalle, se näyttää epäonnistuneen kunnolla.

Olisi kuitenkin virhe olettaa että iso yhteiskunta on vain harhautusta. Ajatus ison yhteiskunnan olemassa olon tarkoituksesta vain julkisen talouden leikkausten kulissina paljastuu lähemmässä tarkastelussa sekä historiallisesti virheelliseksi, että strategisesti naiiviksi.

Historiallisesti tarkasteltuna on tärkeää huomata, että iso yhteiskunta tuli esiin ideana jo jokin aikaa ennen finanssikriisin, sitä seuranneen talouskriisin ja niitä seuranneiden leikkausten alkua. Itse asiassa se oli yksi tärkeimmistä teemoista David Cameronin kampanjassa konservatiivipuolueen johtajaksi 2005. Ja idean juuret ovat huomattavasti tätä pidemmälle. Yksi ison yhteiskunnan pääarkkitehdeistä oli brittiläisen ajatushautomon ResPublican johtaja Philip Blond. Hänen mukaansa ison yhteiskunnan synty ei ole peräisin oikeistolaisesta politiikasta, vaan sosialistipuolueiden viimeisen 50 vuoden aikana hukkaamasta yhteiskunnallisuudesta. Blondin mukaan sosialistisen liikkeen alkuperäiset yhteisöllisyyden, yhteistyön ja yhteisyyden periaatteet ovat kokeneet kaksi kivuliasta eroosion vaihetta, jotka ovat erottaneet demokraattisen sosialismin korjaamattomasti yhteisön ajatuksesta. Ensinnä oli sodan jälkeinen rakennuksen ja valtion keskittymisen aika 1940- ja 1950-luvuilla. Toiseksi Blond nimeää yksilöön keskittymisen ajan, joka alkoi 1960-luvun sosiaalisesta muutoksesta, mutta saavutti huippunsa vasta Regan/Thatcherin vuosina, ja joka johti uusliberaalien periaatteiden omaksumiseen osana kolmannen tien sosialismia. Blondin mukaan näiden kahden historiallisen trendin tuloksena vasemmisto laski omassa arvioissaan yhteiskunnan arvoa sosiaalisen muutoksen lähteenä, luoden eron yhteiskunnan ja valtion välillä – ja niin tehdessään menetti kosketuksensa sekä yhteiskunnan arvoihin, että yhteiskuntaan itseensä.

Vasemmistosta kiistetään varmuudella Blondin arvio siitä, että vasemmistopuolueet olisivat menettäneet kosketuksensa yhteiskuntaan – Blondin arvio onkin, osuvimmillaankin vain kuvaus Iso-Britannian ja Yhdysvaltain yhteiskunnista. Iso-Britannian osalta voidaan todeta ison yhteiskunnan olevan vastaus yhteiskunnalliseen kehitykseen eikä vain pelkkä retorinen juoni tai lyhytikäinen iskulause. Mutta samalla voi väittää vastauksen pohjautuvan huomattavasti myöhempään kehitykseen kuin mihin Blond viittaa arvioissaan. Ymmärtääkseen ison yhteiskunnan käsitettä kunnolla, ainakin brittiläisessä kehityksessä, on tärkeää katsoa sitä ympäristöä, jossa se popularisoitiin, eli uuden työväenpuolueen (New Labourin) aikaa.

Taloudellisesti hyvinä aikoina (joista työväenpuolue pääsi nauttimaan suurimman osan hallituskausistaan) konservatiivit kohtasivat suuren haasteen. Perinteinen konservatiivisen talouspolitiikan, eli julkisen talouden supistamisen vaatiminen, olisi pitkittänyt oppositiotaivalta entisestään. Vaihtoehtona taas nähtiin hallituksen politiikan kannattaminen. Konservatiivit olivat siis lähes pakotettuja siirtämään huomionsa taloudesta muualle. Sosiaalipolitiikka ja yhteiskunnan arvot nousivat helposti konservatiivisen politiikan keskiöön yleisen mielipideilmaston ollessa Iso-Britanniassa perinteisesti melko konservatiivista. Ison yhteiskunnan siemenet kylvettiin tässä ilmapiirissä. Konservatiivien alkuperäinen kiinnostus yhteiskunnasta muistutti kuitenkin kovin vähän ison yhteiskunnan viestiä. Vertaus ison yhteiskunnan ja sen edeltäjän "rikkinäisen Britannian" (Broken Britain) välillä onkin mielenkiintoista. Rikkinäinen Britannia näytteli keskeistä osaa Cameronin alkuaikojen retoriikassa, mutta se hävisi näkymättömiin ison yhteiskunnan noustessa näyttämölle. Rikkinäinen Britannia, kuten iso yhteiskunta, heijasteli ennemminkin jotakin syvää, lähes alitajuntaista tunnetta kuin tiettyjä tavoitteita tai toimia.

Läpi työväenpuolueen hallituskauden erilaiset mielipidemittaukset ja tutkimukset osoittivat, että vaikka britit olivat suhteellisen optimistisia taloudellisissa kysymyksissä, luottamus yhteiskuntaa kohtaan pysyi tasaisena tai useimmiten laski. Pelot rikollisuudesta ja väkivallasta, sosiaalisten ongelmien, teiniraskauksien, avioerojen, huumeiden ja alkoholin käytön kasvusta kasvoivat ja yhä useampi koki ne läheisiksi. Erikoisinta tässä on se, että kaikkien tilastojen mukaan kyseiset ongelmat tosiasiallisesti vähenivät, vaikka ihmisten pelot kasvoivat. Tämä ilmiö oli väitetyksi mediavetoista ja osui hyvin brittiläiseen itsekäsitykseen toimimattomasta yhteiskunnasta ja sen ongelmista. Mutta samalla on selvää, että työväenpuolue epäonnistui luomaan yhteiskunnallisen kuuluvuuden tunnetta – ja tätä äänestäjät näyttivät kaipaavan.

Rikkinäinen Britannia pelasi näillä peloilla ja huolilla – tunteella että jokin ei toimi, ilman selvää käsitystä siitä mitä se jokin on. Pian kävi kuitenkin selväksi, että Rikkinäisen Britannian teema oli yksinkertaisesti liian negatiivinen saavuttaakseen laajaa tukea. Lisäksi se ei sisältänyt selvää tai optimistista tapaa uudelleen rakentaa yhteiskunnallista luottamusta, joka näytti puuttuvan. Konservatiivit olivat kuitenkin edelleen sama puolue joka oli Thatcherin aikana kuuluisasti julistanut: ”Yhteiskuntaa ei ole olemassakaan”. Tässä jatkumossa rikkinäisen Britannian muutos isoksi yhteiskunnaksi näyttäytyy lähes väistämättömänä poliittisena strategiana.

Toinen ison yhteiskunnan kehitystä tukeva ilmiö, johon myös Blond viittaa, oli uuden työväenpuolueen valtiojohtoisuus. Työväenpuolueen hallitukset näyttäytyivät laajalti keskusjohtoista valtiota tukevina toimijoina, heitä syytettiin ison valtion luomisesta. Paradoksaalisesti uusi työväenpuolue itse asiassa käytti valtiota, perinteisin mittarein mitattuna, huomattavasti vähemmän kuin monikaan brittiläinen hallitus puoluekannasta riippuen. Julkiset menot kyllä kasvoivat (ennen finanssikriisiä) verrattuna BKT:hen, mutta vastineeksi työväenpuolue yksityisti ja käytti yksityisiä palveluntuottajia hyvinvointipalvelujen tuottamiseen laajemmin kuin edeltäneet sosialistihallitukset koskaan. Julkista rahaa siis käytettiin yksityisten palvelujen rahoittamiseen julkisen palvelutuotannon sijaan. Ja samalla kasvoi tunne siitä että valtio ei vain kasvanut, vaan myös irrottautui yhteiskunnasta erilleen.

Vaalien jälkeiset mielipidemittaukset vahvistavat tätä käsitystä. Kun äänestäjiltä kysyttiin tarjosiko valtio liikaa palveluita tai käytettiinkö niihin liikaa rahaa, oli vastauksena ylivoimainen ”ei”. Kun kysyttiin oliko valtio liian suuri tai liian vahva, oli vastauksena ylivoimainen ”kyllä”. Ongelma ei siis ollut niinkään se mitä valtio (tai hallitus) teki, vaan se kuinka se teki. Ongelma ei ollut investoinnit julkiseen terveydenhuoltoon, vaan liian tiukat kansallinen sääntely. Ongelma ei ollut suurempi määrä poliiseja, vaan liiaksi kiristynyt tarkkailu ja terrorismilainsäädäntö. Erilaiset asiat Irakin sodasta parlamentin kuluskandaaliin loivat kuvan hallinnosta joka ei niinkään tehnyt liikaa, vaan joka oli etäinen ja hallitsematon. Valtiosta ei tullut yhteiskuntaa suurempaa, vaan se kohosi yhteiskunnan yläpuolelle.

Tämä tunne valtion kohoamisesta yhteiskunnan yläpuolelle antoi isolle yhteiskunnalle tilan kukoistaa. Joukko politiikan liepeillä toimivia kommentoijia ovat pohtineet, miksi Cameron valitsi ison yhteiskunnan ”vahvan yhteiskunnan” sijaan – jättäen yhden tärkeän seikan huomiotta. Vastakkainasettelu ison valtion ja ison yhteiskunnan välillä on tarkoituksellinen³. Se pyrkii täyttämään valtion ja yhteiskunnan vieraantumisen luoman aukon ja tarjoaa sitoumusta valtion ja yhteiskunnan välisen valtaepätasapainon korjaamisesta niille, joiden mielestä valtiosta on kasvanut liian vahva. Tässä mielessä iso yhteiskunta on nähtävä vastauksena todellisiin yhteiskunnallisiin trendeihin, ja jos nyt ei koko 1900-luvun lopun sosialismiin, niin ainakin sen anglo-amerikkalaisten kolmannen tien variaatioihin. Vaikka iso yhteiskunta kenties toimiikin puolustaakseen konservatiivien perinteisiä yhteiskunnallisia arvoja, sen synty ei suinkaan ollut vain

---

³ Englanniksi Big State vs. Big Society

opportunismia tai onnistunutta markkinointia. Brittiläisessä politiikassa on sopivan tilaisuuden ja tilan lisäksi nähtävissä myös pitkä historiallinen jatkumo, joka auttoi ison yhteiskunnan muovaamisessa.

Iso yhteiskunta isona strategiana

On kuitenkin muitakin syitä ottaa ison yhteiskunnan projekti vakavasti. Vaikka vasemmiston epäilyt syvästi uudistuneesta konservatiivipuolueesta ovat varmasti perusteltuja, yhtä varmasti kyseessä on puolueen johtajan henkilökohtainen vakaumus. Iso yhteiskunta on Cameronin tietoinen yritys piirtää uudelleen brittiläisen yhteiskunnan ideologista karttaa.

On myös huomioitava, että huolimatta kaikesta puheesta ja innostuksesta, isoa yhteiskuntaa ei suinkaan ole vielä hyväksytty tai sisäistetty brittiläisen poliittisen luokan keskuudessa. Cameron on pistänyt koko arvovaltansa peliin kolme kertaa ison yhteiskunnan vuoksi – kahdesti puoluekokouksen linjapuheessaan – ja on tullut kolme kertaa melko lailla pilkatuksi niin median, kuin vasemmistonkin, mutta myös monien puoluetoveriensä toimesta. Tärkeä konservatiivipuolueen toimija ja rahoittaja Lord Ashcroft syytti osittain nimenomaan isoa yhteiskuntaa konservatiivien kevään vaalituloksesta (ja saavuttamattomasta enemmistöstä). Hänen näkemyksensä on kuitenkin vielä melko maltillinen verrattuna moneen muuhun. Lainataksemme korkeantason nimettömänä pysyttelevää konservatiivia: *"Iso yhteiskunta on hevonkukkuu. Se on kolme minuuttia liian pitkään keitettyjä vihanneksia. Se ei maistu miltään."*⁴

Myöskään suuri yleisö ei ole (toistaiseksi) ottanut isoa yhteiskuntaa omakseen. Kun jotkut kokevat ison yhteiskunnan taustalla olevat tavoitteet negatiivisiksi, valtaosa on vain yksinkertaisesti hämmentynyt ja skeptinen. Suurin osa ei tiedä mihin käsitteellä viitataan ja epäilevät tavoitteiden saavutettavuutta. Kun 80 prosenttia tukee ajatusta vapaaehtoistoiminnan lisäämisestä, vain 15 prosenttia uskoo että hänellä olisi aikaa tähän. Jopa hyväntekeväisyysjärjestöt, joiden tulisi olla ison yhteiskunnan etujoukoissa, ovat olleet vastauksissaan varautuneita tai jopa epäileviä – mainiten samoja epäilyksiä käytännön toimivuudesta ja resursseista kuin kansalaisetkin.

Tästä huolimatta Cameron pitää ajatuksestaan tiukasti kiinni. Mitä enemmän opimme tuntemaan David Cameronia, sitä ymmärrettävämmäksi projekti tulee. Hänen päätöksensä luoda koalitionhallitus vähemmistöhallituksen sijaan yllätti, ja suututti, monet konservatiivit. Hallitusneuvotteluissa Cameronin sanotaan luopuneen monista puolueensa perinteisistä tavoitteista helposti edesauttaakseen sopimuksen syntyä. Ja vaikka moni epäili hallituksen kaatuvan nopeasti, ei se ole vain säilynyt vaan myös vahvistunut Cameronin tarjotessa yhä uusia kompromisseja helpottaakseen liberaalidemokraattien hallituksessa pysymistä.

Cameronin projektin voi siis ymmärtää olevan aito yritys muokata brittiläisen politiikan ideologista maisemaa. Ensimmäinen askel oli konservatiivisen "brandin" puhdistaminen torjumalla polarisoivat taloudelliset, sosiaaliset ja moraaliset asetelmat, jotka leimasivat Margaret Thatcherin aikaa ja edeltäviä konservatiivien johtajia. Koalitionhallituksen rakentaminen näytteli tässä osaansa, kuten tekee myös ison yhteiskunnan projekti. Se sallii konservatiivien rakentaa siltoja yhteiskunnan sisälle ja lähestyä kansanosia, joihin se on menettänyt kosketuksensa. Käytännössä tämä tarkoittaa köyhempiä yhteiskuntaluokkia – "the working class Tories" – joiden tuki oli keskeinen Thatcherin vaalivoitoille 1980-luvulla. Tästä kertoo myös yksi Cameronin suosikkilausehduksista hänen puhuessaan isosta yhteiskunnasta: *"on olemassa sellainen*

---

⁴ "The 'big society' is bollocks. It is boiled vegetables that have been cooked for three minutes too long. It tastes of nothing." Lainaus: Guardian, 20.4.2010

*asia kuin yhteiskunta, se ei vain ole sama asia kuin valtio*⁵. Thatcherilaisesta retoriikasta irrottautuminen ei ole vain tarkoituksellista, vaan myös voimakasta.

On siis nähtävissä, että isolla yhteiskunnalla pyritään luomaan samankaltaista vaikutusta, kuin mikä työväenpuolueen kolmannella tiellä oli. Se on selkeä vastaus vanhoihin virheisiin – erityisesti se torjuu vanhoja konservatiivien totuuksia, aivan kuten kolmas tie kohteli sosialismia. Mutta se tarjoaa myös toimintasuunnitelman, joka varastaa periaatteita ja retoriikkaa ideologisilta vastustajilta, tavalla jonka tarkoitus on määrittää poliittinen keskusta itseä hyödyttävällä tavalla. Sen tiellä seisoo kuitenkin vakavia kysymyksiä siitä kuinka kaikki tämä laitetaan toteen. Ja ironista kyllä, suurin poliittinen taistelu saattaa hyvinkin olla odotettavissa oikealla, koska sosiaalinen, yhteisöllinen kieli jota iso yhteiskunta viljelee aiheuttaa edelleen mahanpuruja monille Cameronin oikean laidan puoluetovereille.

Samaa retoriikkaa eri nimin ja iskulausein on kuultavissa monissa Euroopan maissa. Suomen Kokoomuksen toivotalkoot ja korvakahvilat istuvat hyvin uuteen helposti lähestyttävään ja aurinkoiseen, positiiviseen konservatismiin. Ja samalla tavalla kuin New Labour epäonnistui vastamaan tähän uudelleen asemoituneeseen oikeistoon, myös muut sosialistit ovat epäonnistuneet, viimeksi Ruotsissa. Vasemmiston suuri virhe on ollut aliarvioida ja sivuuttaa iso yhteiskunta höttöä. Tällöin muutos on pyyhkäissyt sosialidemokraattisten puolueiden ohi jättäen ne ihmettelemään yhteiskunnan muutosta sivustakatsojina.

Jos Cameron onnistuukin projektissaan leikkaamalla valtion julkisia menoja, samalla suojellen yhteiskuntaa odotetuilta harmeilta ja pystyisi samalla tarjoamaan tunteen yhteisöllisyydestä ja solidaarisuudesta, joissa New Labour epäonnistui, vaalitulosten väri tulee näyttämään Iso-Britanniassa siniseltä vielä pitkään.

---

⁵ *“There is such a thing as society; it's just not the same thing as the state”*